

تحقق بخشی رهیافت حکمروایی شایسته شهری در توسعه پایدار شهری

(مطالعه موردی: شهر بهشهر)

سیدمناف هاشمی

استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رباط کریم، تهران

محمد روشنعلی

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد جغرافیای طبیعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل

mohammadrooshanali@yahoo.com

تینا اسماعیلی

دانشجوی دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد واحد نور، نور

پذیرش: ۱۳۹۷/۵/۱۵

دریافت: ۱۳۹۷/۱/۱۰

چکیده

امروزه مشخص شده است که حل مشکلات شهری با اصلاح رویکردهای سنتی مدیریتی و استفاده از رهیافت‌های نوین مدیریتی امکان‌پذیر است، که در این میان حکمروایی شایسته شهری می‌تواند در روند توسعه شهری و بهبود سکونتگاههای شهری نقش مهم و تعیین‌کننده ایفا نماید. در این راستا، هدف تحقیق حاضر، شناسایی و تبیین نقش و تأثیر حکمروایی شایسته در توسعه پایدار شهر بهشهر می‌باشد. روش تحقیق توصیفی تحلیلی بوده و گردآوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش از طریق مطالعات دقیق کتابخانه‌ای و استفاده از اسناد و مدارک و پیمایش صورت گرفت. حجم جامعه آماری با توجه جمعیت محدوده مورد مطالعه (۱۵۷۰۹۷) برابر با ۳۸۵ نفر، از طریق فرمول کوکران محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها بسته به ماهیت متغیرها از آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد، رابطه مثبت و معناداری میان حکمروایی شایسته شهری و توسعه پایدار شهری از نظر پاسخگویان برقرار است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد مدیران شهر بهشهر به جایگاه و اهمیت رهیافت حکمروایی شایسته شهری و تأثیرات آن در دستیابی به توسعه پایدار ارجح دهند و بازنگری‌های اساسی در الگوی رایج حکمروایی محدوده خود، ایجاد نمایند.

واژگان کلیدی: حکمروایی، حکمروایی شایسته، توسعه پایدار شهری، شهر بهشهر

مقدمه

مدیریت شهری عبارت است از اداره امور شهر به منظور ارتقا مدیریت پایدار و همچنین یک سازمان گسترده متشکل از عناصر و اجزای رسمی و غیررسمی موثر و ذیربط در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیاط شهر با هدف اداره شهر، کنترل و هدایت توسعه همه جانبه و پایدار شهر مورد نظر (حسینی و کاملی، ۱۳۹۶: ۱۹). در کنار لزوم توجه به مدیریت شهری، بروز مسائلی همچون افزایش گسترش سریع جمعیت توأم با گسترش شهرنشینی و رشد و توسعه روزافزون شهرها به ویژه از دهه ۱۹۵۰ میلادی مشکلات فراوانی در کشورهای مختلف به خصوص در کشورهای در حال توسعه؛ از جمله افزایش فقر در شهرها، بیکاری، ناامنی، آسیب‌پذیری در برابر اثرات انسانی، ارائه ناکافی مسکن و خدمات شهری مانند خدمات بهداشتی، آب آشامیدنی، پیدایش زاغه‌ها و سکونتگاههای غیرقانونی و ویرانی محیط‌زیست شهرها را در پی داشته که این خود موجب گشته سیستم مدیریت شهرها با چالش‌ها و تنگناهای عدیده‌ای مواجه گردد (برک‌پور و اسدی، ۱۳۹۰: ۶۷-۳۵). نیم‌نگاهی به وضعیت مدیریت شهری در ایران نشان می‌دهد به دلایلی مانند تمرکزگرایی، برون‌زا بودن برنامه‌ها و طرح‌های شهری و اقتصاد رانتی و مبتنی بر نفت، مدیریت شهری تحت تاثیر دولت بوده و همواره از مدیریت سیستمی و یکپارچه فاصله گرفته و در گرداب مدیریت بخشی و سلولی گرفتار آمده است؛ همچنین از روند شهرنشینی و مسائل برآمده از آن عقب مانده و در دیدگاهها و نگرش‌های از بالا به پایین گرفتار شده است (موحد و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۴۹). شهر بهشهر به عنوان یکی از شهرهای استان مازندران با مشکلات و نارسایی‌های زیادی روبه‌روست؛ از جمله افزایش مهاجرت و نیاز به گسترش کالبدی، ضعف در برنامه‌ها و مدیریت شکل‌گیری بافت‌ها و محله‌های شهری، نبود نظام هماهنگ مدیریت شهری، بی‌توجهی به ایجاد تسهیلات عمومی به نسبت میزان گسترش بافت مسکونی و تعداد جمعیت ساکن در محلات، پایین بودن سطح رفاه، پایین بودن سطح مشارکت، نبود ارتباط قوی بین شهروندان و شهرداری، پایین بودن کیفیت زندگی، مشکلات کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی محلات و آگاه نبودن شهروندان از حقوق شهروندی خود. مدیریت شهری در شهر بهشهر نیز مانند سایر شهرهای ایران، جز تفاوت در

جزئیات، از همان الگو و ساختار مدیریتی حاکم بر کشور پیروی می‌کند. از این رو، اصلاح و بازنگری در ساختار نظام مدیریتی کشور و تطابق آن با تحولات تازه در عرصه مدیریت شهری ضرورتی جدی است و باید از میان رویکردهای جدید و شرایط و ویژگی‌های ضروری اجتماعی و اقتصادی حاکم بر مدیریت شهری ایران، از رهیافت‌های موثر در اصلاح و ارتقای مدیریت شهرها بهره برد. در حال حاضر، اثربخش‌ترین، کم‌هزینه‌ترین و پایدارترین شیوه اعمال مدیریت شهری، رویکرد حکمروایی شایسته شهری است. حاکمیت شایسته روشی برای تنظیم روابط اجتماعی در بین حوزه‌های خصوصی و سیاسی است که دستیابی به توسعه پایدار را ممکن می‌سازد (تقوایی و تاجدار، ۱۳۸۷: ۴۶). بنابراین، به دلیل پیچیده شدن وضعیت محیطی و رفتار عناصر گوناگون سیستم شهری برای رسیدن به توسعه پایدار شهری، بهره‌گیری از مفهوم حکمروایی مطلوب شهری با تمرکز بر معیارهایی همچون عدالت‌محوری، مشارکت، اثربخشی و ... مطرح می‌شود. که در این بین مدیران شهری می‌توانند با طراحی و به‌کارگیری حکمروایی مطلوب شهری زمینه تحقق توسعه پایدار شهری و شهر پایدار را فراهم کنند (مشکینی و موذن، ۱۳۹۴: ۱۰۱). در این پژوهش با در نظر گرفتن مشکلات خاصی که در شهر بهشهر، در مسیر توسعه محلات وجود دارد، توسعه محله‌های شهری در چارچوب الگوی حکمروایی شایسته شهری، که به نوعی از ضروری‌ترین موضوعات در خور مطالعه در مدیریت شهری است، بررسی شده است. بر این اساس سوالات و فرضیه‌های پژوهش عبارتند از:

- آیا بین شاخصه‌های حکمروایی شایسته شهری با فرایند توسعه پایدار شهر بهشهر رابطه معناداری وجود دارد؟
- آیا شاخصه‌های حکمروایی شایسته شهری قادر به پیش‌بینی بخشی از واریانس توسعه پایدار شهری می‌باشند؟
- بین شاخصه‌های حکمروایی شایسته شهری با فرایند توسعه پایدار شهر بهشهر رابطه معناداری وجود دارد.

- شاخصه‌های حکمروایی شایسته شهری قادر به پیش‌بینی بخشی از واریانس توسعه پایدار شهری می‌باشند.

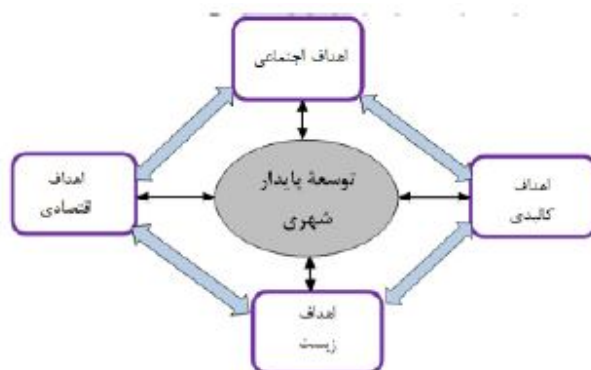
مبانی نظری

حکمروایی شایسته شهری: واژه حکمروایی شایسته نخستین بار در سال ۱۹۸۹ توسط بانک جهانی به منظور شناسایی بحران حاکمیت در افریقا ابداع شد. بانک جهانی اصطلاح حکمروایی شایسته شهری را اولین بار وارد گفتمان توسعه کرد و سپس از طریق نهادهای بین‌المللی توسعه، همانند بانک توسعه آسیا در سال ۱۹۹۵، صندوق بین‌المللی پول ۱۹۹۶ و برنامه توسعه سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۷ به جریان عادی ادبیات موجود تبدیل شد. بنابر منشور هئیت سازمان ملل متحد، حکمروایی شایسته شهری، اصول به هم وابسته‌ی، پایداری، برابری، کارآمدی، شفافیت و پاسخگوئی، امنیت، فعالیت مدنی و شهروندی را توصیف می‌کند. حکمروایی شایسته شهری بر پایه اصل شهروندمداری بر این نکته تاکید می‌کند که هیچ زن، مرد یا کودکی نباید از دسترسی به الزامات زندگی شهری از جمله سرپناه، امنیت شغلی، آب سالم، بهداشت و بهره‌مندی از محیط‌زیست سالم، آموزش، تغذیه و امنیت اجتماعی محروم گردد (اسکندری-ثانی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۶۱). سال ۲۰۰۰ رهبران کشورهای جهان طی قطعنامه‌ای، حکمروایی شایسته را به عنوان راهبردی برای کاهش فقر و بهبود کیفیت زندگی پذیرفتند، تا رویکردی نوین برای مقابله با پدیده فقرا ارائه دهند. حکمروایی شایسته، ملاحظات سیاسی، دموکراسی‌گرایی و تمرکززدایی از فرآیندهای حکومت، توسعه فرهنگ مشارکتی اداره امور، پیشرفت و روش‌سازی جایگاه جامعه مدنی در جامعه اقتصادی، دگرگونی سیاست و فرهنگ، تقویت جامعه در تصمیم‌سازی با توجه به فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی است. به عبارتی حکمروایی شایسته به ایجاد شرایط تعهدی و به طور مؤثر ترویج مشارکت، اجماع‌گرایی، پاسخگویی، شفافیت و حاکمیت ارزش‌های قانون تعهد دارد (داوودخانی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۰۴). حکمروایی شایسته، فرآیند رابطه صحیح و منطقی بین حکومت‌کنندگان و شهروندان با هدف به حداکثر رساندن بهزیستی عمومی و توجه به بهره‌مندی مادی و معنوی انسانها و رفع نیازهای آنان و حمایت از حقوق اساسی و آزادی شهروندان در همه مکان‌ها و زمان‌ها تلقی می‌-

شود. علاوه بر آن حکمروایی شایسته بر چگونگی دست‌یافتن به حکومتی که بتواند زمینه‌ساز توسعه‌ای مردم‌سالار و برابری‌خواهانه باشد، تاکید دارد (افتخاری و همکاران، ۱۳۹۰: ۱). حکمروانی شایسته، رهبری و مدیریت جامعه به گونه سنجیده، درست و کارآمد و در چارچوب حاکمیت قانون، تصمیم‌گیری منطقی و عادلانه همراه با پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری، مشارکت عمومی و راهبردهایی از این دست که در گرو تعامل درست شهروندان و نیروهای سیاسی - اجتماعی جامعه مدنی با دولت است (سردارنیا، ۱۳۹۰: ۱۳۲).

توسعه پایدار شهری: توسعه پایدار راه تازه‌ای برای رسیدن به آرمان‌های بشر همراه با حفظ منابع و امکانات برای آیندگان است، از آنجا که واژه توسعه پایدار در برگیرنده کلیه مفاهیم اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، کالبدی و زیست‌محیطی است، حصول به آن نیازمند عزم ملی و همیاری تمام بخش‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی و ارائه برنامه جامع در این زمینه است. در دهه‌های اخیر یکی از ارکان اساسی توسعه پایدار، دستیابی به توسعه پایدار شهری است (پورجعفر و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۶). توسعه پایدار شهری یعنی تغییر تراکم و کاربری اراضی شهری جهت رفع نیازهای اساسی مردم در زمینه مسکن، حمل و نقل، فراغت و غیره به گونه‌ای که شهر از نظر زیست محیطی قابل سکونت و زندگی. از نظر اقتصادی قابل دوام و از نظر اجتماعی دارای برابری باشد، به نحوی که تغییرات تکنولوژیکی و صنعتی شهرها، ملازم و همراه با ایجاد اشتغال، تأمین مسکن و حفظ شرایط زیست محیطی مناسب باشد (ملکی، ۱۳۸۲: ۳۴). نظریه توسعه پایدار شهری موضوع‌های جلوگیری از آلودگی‌های محیط شهری و ناحیه‌ای، کاهش ظرفیت‌های تولید محیط محلی، ناحیه‌ای و ملی، حمایت از بازیافت‌ها و عدم حمایت از توسعه‌های زیان‌آور و از بین بردن شکاف میان فقیر و غنی را مطرح می‌کند. توسعه پایدار شهری پدیده چندوجهی است که حفظ محیط زیست، عدالت اجتماعی و پویایی اقتصادی با مصرف بهینه منابع را مدنظر قرار می‌دهد. پایداری شهری باید زمینه‌های زیر را در بر داشته باشد: کاربری فشرده و با کارایی، اتومبیل کمتر دسترسی بیشتر، کارایی در استفاده از منابع آلودگی و مواد زائد کمتر و حرکت به سوی پایداری، احیاء سیستم‌های طبیعی، مسکن و محیط زندگی خوب، اکولوژی اجتماعی سالم، اقتصاد پایدار، مشارکت مردم،

حفظ فرهنگ و درایت محلی (محمودی و ماجد، ۱۳۹۱: ۲۵). بنابراین، می‌توان گفت که توسعه پایدار شهری مهمترین راهبرد برای بهبود شرایط موجود شهرهاست که ایجاد شهرها را تنها برای لذت بردن شهروندان می‌داند و راه رسیدن به پایدار شهری را در توجه به برنامه ریزی شهری، منطقه ای و ساماندهی قانون می‌داند. در نهایت می‌توان گفت توسعه پایدار شهری به دنبال ساختن یک شهر به نسبت ایده آل و آرمانی است که در آن هم شهروندان معاصر از یک زندگی نسبتاً خوب برخوردار شوند و هم توانایی های نسل آینده برای برآورده کردن نیازهایشان به مخاطره نیفتند؛ یعنی اینکه نسل حاضر در فراهم کردن شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی زندگی باشد که در آن بتوانند نیازهای زیستی و معنوی کل افراد جامعه را در حد مطلوب تامین کنند (نوابخش و ارجمند سیاه پوش، ۱۳۸۸: ۶۵). در توسعه پایدار شهری همانند توسعه پایدار باید روابط منطقی بین عوامل محیطی، اقتصادی، و کالبدی باشد. به نظر مونسینگ موهان به وسیله ارتباطات متقابل و نزدیک این عوامل است که یک شهر پایدار ایجاد می‌شود (سپهوند و عارف نژاد، ۱۳۹۲: ۴۹). (شکل ۱).

شکل (۱) روابط بین عوامل زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و کالبدی در توسعه پایدار شهری

حکمرمایی خوب و توسعه پایدار شهری: در اواخر دهه ۱۹۹۰ نهادهای بین المللی سیاست‌گذاری اقتصادی، سیاسی به نام «حکمرمایی خوب» را به عنوان کلید معمای توسعه مطرح نمودند. در واقع بعد از شکست برنامه‌ها و سیاست‌های قبلی نهادهای بین المللی و ناموفق بودن این برنامه‌ها در دستیابی به توسعه پایدار، در رهیافت‌های جدید توسعه بهسازی حکومت‌ها و توانمندسازی آنها شرط پایداری

توسعه در کشورهای در حال توسعه مطرح گردید. پایداری در اصل رسیدن همزمان به اهداف حفاظت محیطی، ثبات اقتصادی و عدالت اجتماعی است (لاله‌پور، ۱۳۸۶: ۶۳). حکمروایی شهری، پیش شرط برای توسعه پایدار است. چرا که عدم تمرکز، مدیریت منابع محیط، مشارکت همگانی، شراکت بین شهر، دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی، ابزارهای اصلی نبرد شهرها برای پاسخگویی به نیازهای اجتماعی و پایداری توسعه هستند؛ و اینها همگی مستلزم استقرار مدل حکمروایی شهری است (کاظمیان، ۱۳۸۳: ۱۴). شهرها می‌بایست نیازهای اجتماعی، اقتصادی و محیطی نسل‌های حاضر و آینده را متعادل نمایند. این امر باید یک التزام آشکار برای کاهش فقر شهری را شامل شود. رهبران همه بخش‌های جامعه شهری باید یک دید بلند مدت و استراتژیک توسعه انسانی پایدار و توانایی جهت آشتی دادن علایق واگرا برای خیر همگانی داشته باشد. کریتیک و واربرتون بحث می‌کنند که حکمروایی خوب یک موضوع عمده برای پایداری است: محرک‌های اصلی توسعه پایدار باید دموکراتیک باشند تصمیم‌ها در جریان یک بحث آزاد پخته می‌شود، توافق‌های روی اهداف بخشی و اعتماد شکل می‌یابد. نیازهای توسعه پایدار نشان دهنده دموکراسی است که دلگرم و لرزان است و اشکال جدید دموکراسی مشارکتی برای تکمیل آن می‌تواند مشغولیت بزرگتری توسط شهروندان در خلق یک جهان بهتر باشد (اوانس^۱ و همکاران، ۲۰۰۵: ۱۳). می‌توان پایداری شهری را در دو سطح تحلیل کرد:

- ۱- سازمان‌دهی اجتماعی فرایندها و ایجاد شبکه‌هایی از بازیگران متعدد و تلاش برای به کارگیری افکار عمومی در جهت دهی به آینده حوزه‌های محلی در چارچوب توسعه پایدار؛
- ۲- تبادل نظر بر مبنای پایداری شهری بر اساس برنامه‌ها و اهداف مرتبط با آنها، به گونه‌ای که جوامع موجود و گرایش اجتماعی- اقتصادی و بوم‌شناسی آنها به سمت توسعه پایدار رهنمون شود (لاله‌پور، ۱۳۸۶: ۶۳).

¹ Evans et al

پیشینه تحقیق

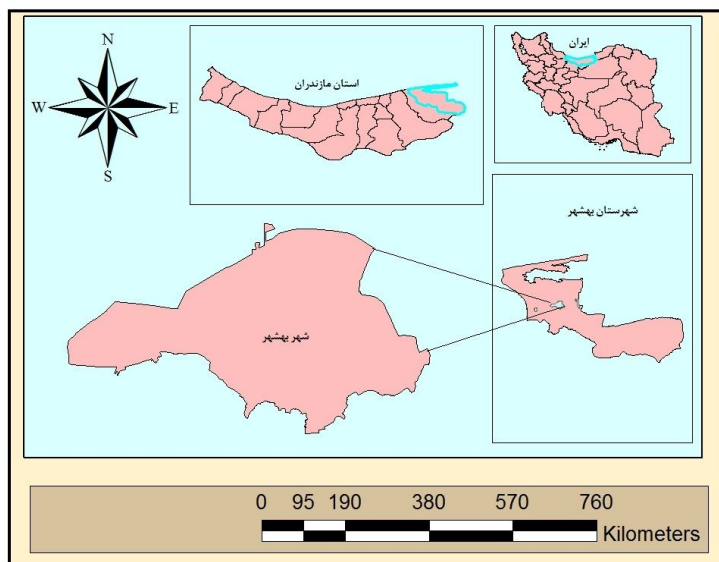
سجادی و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با عنوان نقش حکمروایی شایسته در ارتقاء کیفیت محیط زیست شهری از دیدگاه ساکنان، مطالعه موردی: محله باغ فردوس منطقه یک شهر تهران، به این نتیجه دست یافتند که در شاخص مشارکت، تمایل به شرکت در تصمیم‌گیری‌های محیط زیستی در سطح محله، در شاخص پاسخگویی، توجه مسئولان به بهبود وضعیت محیط زیست محله شما، در شاخص اثربخشی و کارایی، تأثیر برنامه‌های اعمال شده شهرداری در کاهش آلودگی (هوا، آب و...) محل زندگی شما، در شاخص شفافیت، میزان اطلاع شما از اجرای طرح‌ها و برنامه‌های زیست‌محیطی در محله، در شاخص مسئولیت پذیری، میزان مسئولیت پذیری مدیران شهری در قبال حفظ محیط زیست شهری، در شاخص قانون محوری، میزان برخورد قانونی مسئولین با عوامل آلوده کننده محلی، در شاخص عدالت و برابری، میزان دسترسی به فضاهای باز و سبز و فضاهای زیست محیطی در محله دارای بار عاملی بیش‌تری بودند. ملکی (۱۳۹۵) در پژوهشی تحت عنوان بررسی عملکرد شهرداری در چهارچوب حکمروایی خوب و شایسته شهری (مورد مطالعه: نواحی شهر ایلام)، ۵ شاخص مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، مشارکت، برابری (عدالت)، اثربخشی و کارآمدی را مورد آزمون قرار داد. نتایج تحقیق نشان داد که سطح تمام شاخص‌های حکمرانی خوب در شهر ایلام، پایین‌تر از سطح متوسط است؛ لذا می‌توان گفت که نواحی این شهر از لحاظ این مؤلفه‌ها در سطح نامطلوبی قرار دارند. حاجی‌علیزاده و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان تحلیلی بر همبستگی بین الگوی حکمروایی شایسته شهری و میزان مشارکت شهروندی (مطالعه موردی شهر شیراز)، به بررسی معناداری رابطه بین معیارهای حکمروایی شهری (شفافیت و پاسخگویی، عدالت اجتماعی، آگاهی شهروندی، اعتماد اجتماعی، کارایی و اثربخشی) با مشارکت شهروندی در مدیریت شهری پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که از بعد ذهنی تمایل شهروندان به مشارکت در مدیریت شهری بالاست و بستر بسیار مناسبی برای مشارکت در شهر مورد مطالعه وجود دارد. اما در بعد عینی مشارکت شهروندان از سطح حداقلی پیروی می‌کند. بر اساس نتایج آزمون همبستگی پیرسون، بین معیارهای حکمرانی خوب شهری با مشارکت شهروندی در مدیریت شهری با

اطمینان ۹۹٪ ارتباط معناداری وجود دارد. پورجمشید (۱۳۹۵) در مقاله‌ای تحت عنوان تحلیل نقش حکمروایی خوب شهری در توسعه پایدار شهری (منطقه مورد مطالعه: شهر فسا)، به این نتیجه رسید که وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری و توسعه پایدار شهری در شهر فسا از حد متوسط پایین‌تر می‌باشد و از این لحاظ شرایط مناسبی را دارا نمی‌باشند. علاوه بر این نتایج نشان داد رابطه معنادار و مثبت بین حکمروایی خوب شهری و توسعه پایدار در محدوده مورد مطالعه وجود دارد. موسی‌پور و داورپناه (۱۳۹۵) در پژوهشی حکمروایی خوب شهری در دستیابی به توسعه پایدار شهرستان اردبیل را بررسی کردند. نتایج بدست آمده از تحلیل آزمون آماری نشان داد که شاخص‌های حکمروایی در شهر اردبیل در حد نسبتاً متوسط و متوسط قرار دارد. حمیدی و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله‌ای تحت عنوان بررسی و ارزیابی تأثیر حکمروایی شایسته در توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی: شهر سردرود)، که به صورت توصیفی-تحلیلی در بین ۳۱۸ نفر از شهروندان شهر سردرود انجام شد به این نتیجه رسیدند که رابطه مثبت و معناداری میان حکمروایی شایسته شهری و شاخص‌های توسعه پایدار شهری از نظر پاسخگویان مشاهده نشد. مشکینی و موذن (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای به تحلیل حکمروایی مطلوب شهری در پایداری شهرها مطالعه موردی: شهر عجب شیر پرداختند. این پژوهش که با روش توصیفی-تحلیلی انجام شد نشان داد که به لحاظ حکمروایی مطلوب شهری شهر عجب شیر از وضعیت مناسبی برخوردار نمی‌باشد و به لحاظ ابعاد پایداری شهری هم در وضعیت ناپایداری قرار دارد؛ و نیز نتایج آزمون‌های آماری و تحلیلی نشان داد که تحقق رهیافت حکمروایی مطلوب شهری می‌تواند زمینه‌ساز پایداری شهری گردد.

معرفی منطقه مورد مطالعه

شهر بهشهر در شمال اولین جرز سلسله جبال البرز (کوه جهان مورا) در محل تقاطع جلگه، کوه بر روی خاک‌های رسوبی برون جنگلی بین ۵۳ درجه و ۳۴ دقیقه طول شرقی و ۳۶ درجه و ۴۳ دقیقه عرض شمالی قرار دارد (شکل ۲). این شهر از شمال به دریای مازندران، از شرق به اراضی روستاهای مجاور، از

جنوب به خط الرأس کوه جهان مورا و از غرب به روستاهای اطراف محدود می‌گردد. مساحت این شهر در حدود ۱۴۰۰ هکتار می‌باشد.

شکل (۲) موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

روش تحقیق

همسوی با موضوع مورد پژوهش و جهت‌گیری کلی مقاله، تحقیق از نظر هدف کاربردی بوده، روش تحقیق توصیفی-تحلیلی می‌باشد. اخذ داده‌های مورد نیاز به صورت پیمایشی بوده و با استفاده از تنظیم و تکمیل پرسشنامه در بین شهروندان انجام گرفته است. طراحی پرسشنامه، با بهره‌گیری از روش طیف لیکرت بوده است. برای جلوگیری از گمراهی و سردرگمی پاسخ‌دهندگان، تنها از طیف لیکرت (که برای سنجش در نرم افزار نیز مناسب است) استفاده شد و پاسخ‌سؤالات به ترتیب ارزش به صورت بسیار کم، کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد طبقه‌بندی گردید. این پاسخ‌ها در به صورت اعداد ارزشی (Scale)، به ترتیب ارزش (۱-۲-۳-۴-۵)، وارد نرم‌افزار SPSS گردید. علاوه بر این، به منظور تقویت پایه‌های نظری و دقت در گردآوری اطلاعات از مطالعات اسنادی نیز بهره گرفته شد. محدوده‌ی

جغرافیایی پژوهش، شهر بهشهر می‌باشد. جامعه‌ی آماری تحقیق ۱۵۷۰۹۷ نفر (بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵) ساکنان شهر و حجم نمونه ۳۸۵ نفر، که به روش تصادفی و با استفاده از فرمول کوکران، انتخاب شده‌اند. روایی محتوی پرسشنامه به روش دلفی با نظرخواهی از صاحب‌نظران موضوع مورد تأیید قرار گرفته، و پایایی (اعتماد)، پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ، بررسی شده، که برای حکمروایی و توسعه پایدار شهری به ترتیب ۰/۷۸۹ و ۰/۷۸۵ محاسبه شد که نشان‌دهنده انسجام درونی پرسشنامه می‌باشد. تحلیل داده‌های حاصله نیز به صورت کمی و با استفاده از آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره مورد آزمون قرار گرفته است.

شاخص‌ها و گویه‌های پژوهش

توافق جمعی گسترده‌ای در سطح نهادها و سازمان‌های بین‌المللی در خصوص شاخص‌های حکمروایی خوب شهری وجود دارد که با توجه به این موضوع و همچنین دسته‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از سوی UNDP و بانک جهانی، هشت شاخص مشارکت، قانونمندی، مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی، عدالت و برابری، شفافیت، توافق جمعی و کارآیی و اثربخشی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در محافل و مجامع علمی و دانشگاهی جهان مطرح می‌باشد که در این تحقیق نیز این شاخص‌ها مدنظر قرار گرفتند.

جدول (۱) شاخص‌ها و گویه‌های حکمروایی خوب شهری

شاخص‌ها	گویه‌ها
مشارکت	اتاق فکر و مشورت، مشارکت در فعالیت عام‌المنفعه، مشارکت مردم در برنامه‌ریزی، مشارکت نهادهای مدنی و بخش خصوصی در برنامه‌ریزی، مشارکت در سرمایه‌گذاری اقتصادی شهر، نظارت اهالی شهر بر تصمیم‌گیریهای مربوط به شهر، ایجاد بستری برای فعالیت مردم
پاسخگویی	پاسخگویی مدیریت شهری به وظایف خود، برگزاری جلسات عمومی برای تشریح اقدامات، رضایت‌مندی از پاسخ‌گویی مدیریت شهر بهشهر، رو راست بودن مدیران شهر در ارائه برنامه‌ها، رضایت‌مندی از شیوه پاسخگویی
مسئولیت‌پذیری	تلاش مدیران شهر برای تشویق مردم به پذیرش مسئولیت، احساس مسئولیت مدیران شهر، اعتراف مدیران شهر به اشتباهات خود، پیگیری تحقق طرح‌های در دست اجرا، تمرکززدایی، شایسته‌سالاری
قانونمندی	پارتنری بازی و... در کارهای اداری مربوط به شهر، تأثیرگذاری گروههای صاحب نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به شهر، میزان پایبندی شهروندان به قوانین و مقررات وضع شده، پایبندی مدیریت شهر به حقوق اهالی شهر، آگاهی و اطلاع مدیریت شهر از حقوق شهروندان، التزام مدیریت شهر به برابری در برابر قانون، مقاومت مدیریت شهر در برابر رفتارهای

خلاف قانون شهروندان	
توافق جمعی	کار مشارکتی، موفقیت فعالیت‌های گروهی، همسویی و همفکری مدیران شهر و اهالی شهر، همفکری مدیریت شهر با سایر سازمانها و نهادهای شهری، نگرش و باور به جمع و کار جمعی، میزان رابطه بین مسئولان و مدیران شهری با مردم، توافق جمعی شهروندان در خصوص موضوعات مهم شهر، میزان رضایت‌مندی شهروندان از منافع جمعی
عدالت‌محوری	عدالت در توزیع برابر و عادلانه امکانات شهر، پارتی بازی و حق و ناحق کردن، دسترسی به فرصت‌های برابر و یکسان، انجام طرح‌های شهری در زمان تعیبت شده، توجه به منافع جمعی، فراهم شدن حقوق شهروندی، عضویت زنان در مدیریت شهری
شفافیت	شفافیت در تصمیم‌گیری، شفافیت در ارائه عملکرد، صداقت در دادن اطلاعات، قابلیت دسترسی به جریان آزاد اطلاعات، کنترل و پایش عملکرد مدیران شهری، تصمیم‌گیری‌های آشکار و نهان مدیران شهری، مستندسازی اطلاعات، اطلاع‌یابی برای شفافیت تصمیمات، رعایت اخلاقیات و صداقت
اثربخشی و کارایی	دائمی و مستمر بودن فعالیت‌های مدیریت شهری، بهبود روش‌ها و اقدامات بر اساس دانش جدید، بهبود شیوه امور با در نظر داشتن مشارکت مردم، استفاده از افراد باتجربه و دانش روز در فرایند برنامه‌ها و تصمیم‌گیری، کاهش هزینه‌ها و ارتقای کیفیت خدمات، واگذاری ارائه خدمات به بخش‌های دیگر جامعه، موثر بودن اقدامات مدیریت شهری برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده، موثر بودن روند فعالیت‌های مدیریت شهری، نحوه استفاده صحیح از منابع دسترسی، بهبود فرایند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری، بهبود شیوه و سبک مدیریت شهری

توسعه پایدار شهری در این پژوهش در سه شاخص (اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی) برای شهر بهشهر مورد سنجش قرار گرفته است.

جدول (۲) شاخص‌ها و گویه‌های توسعه پایدار شهری

شاخص	معیار	گویه
زیست‌محیطی	آلودگی هوا، صوتی و بصری	احساس آرامش در شهر، میزان سروصدا، زیبایی ساختمان‌ها و دیوارها، وجود مبلمان مناسب شهری و آلودگی هوا
	نظافت و پسماند	رضایت از جمع‌آوری زباله، وجود مراکز خرید زباله قابل بازیافت، نظافت شهر، وجود مخزن زباله در معابر شهر
	ظرفیت تحمل شهر	توان شهر در عرصه خدمات، ظرفیت تاسیسات زیربنایی و شبکه ارتباطی در شهر
اجتماعی	فضای سبز	کافی بودن تعداد پارک و فضای سبز
	هویت	وجود ساختمان‌ها و عناصر شاخص قدیمی بودن شهر، با هویت بودن محله، وجود نهادها رسمی و غیررسمی
	امنیت	شناخت غریبه‌ها، تردد کودکان و بانوان در شب، امنیت در ساعات پایانی شب، نبود بزهکاری در شهر، نبود فضای تاریک و بی‌دفاع، امنیت عابر پیاده و نبود مکان‌های حادثه‌خیز ترافیکی
	سوزندگی	وجود مراکز خرید و گذران اوقات فراغت، وجود فضا برای برگزاری مراسم، برگزاری برنامه‌های فرهنگی، وجود مکان‌های فرهنگی و ورزشی، وجود فضا برای پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و بازی کودکان
	تعلق خاطر	قدیم بودن محلات شهری، مدت زمان اقامت در محله، عدم ترک محله، همکاری برای رفع

مشکلات محله، انتخاب دوست از میان اهالی محله، مراورات اجتماعی با همسایگان و عضویت در انجمن‌های محلی		
رضایت از وضعیت اشتغال در شهر	اشتغال	اقتصادی
نوسانات قیمت زمین، فاصله داشتن قیمت زمین‌ها در شهر با قیمت واقعی	ارزش زمین	
رضایت از وضعیت فعالیت در شهر، دوام شغلی، ارتباط فعالیت با نوع نیاز ساکنان، توزیع مناسب فعالیت‌ها در شهر، عدم مزاحمت‌های شغلی، سودآوری مناسب فعالیت‌ها، وضعیت رشد اقتصادی	فعالیت	

یافته‌های توصیفی

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که ۶۳/۹ درصد افراد نمونه را مردان و ۳۶/۱ درصد را زنان تشکیل داده‌اند که ۳۵/۳ درصد را افراد مجرد، ۳۶/۶ درصد افراد متأهل، ۵ درصد افراد مطلقه و ۵ درصد افرادی که همسرش فوت کرده بود را به خود اختصاص داده‌اند. از لحاظ سن، ۲۰/۳٪ در گروه سنی کمتر از ۲۵ سال، ۲۴/۹٪ بین ۲۶ تا ۳۰ سال، ۱۹/۷٪ بین ۳۱ تا ۳۵ سال، ۱۷/۱٪ بین ۳۶ تا ۴۰ سال و ۱۷/۹٪ در گروه سنی بالای ۴۱ سال قرار داشته‌اند. بر اساس میزان تحصیلات یافته‌های نشان می‌دهد که از بین افراد نمونه، ۳/۶٪ افراد بیسواد بودند. ۹/۶٪ دارای مدرک سیکل داشته‌اند. ۳۸/۷٪ مدرک خود را دیپلم، ۱۱/۷٪ فوق دیپلم، ۲۸/۶٪ لیسانس و ۷/۸٪ فوق لیسانس و بالاتر اظهار کرده‌اند. از لحاظ مدت زمان سکونت، ۱۱/۴٪ کمتر از ۵ سال، ۹/۹٪ بین ۶ تا ۱۰ سال، ۱۴/۸٪ بین ۱۱ تا ۱۵ سال، ۱۹٪ بین ۱۵ تا ۲۰ سال و ۴۴/۹٪ بالای ۲۰ سال در محلات شهر به‌شهر سکونت داشته‌اند.

یافته‌ای استنباطی

فرضیه اول: بین شاخصه‌های حکمروایی شایسته شهری با فرایند توسعه پایدار شهر به‌شهر رابطه معناداری وجود دارد.

برای بررسی فرضیه اول پژوهش که هدف آن شناخت رابطه بین حکمروایی شایسته شهری و ابعاد آن با توسعه پایدار شهری می‌باشد، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین حکمروایی شایسته شهری با توسعه پایدار شهری رابطه معنادار وجود دارد. داده‌های

آماري به دست آمده از پرسشنامه‌ها ($n=385$) حاکی از وجود رابطه معنادار بین دو متغیر نام برده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، سطح معناداری بین دو متغیر حکمروایی شایسته شهری و توسعه پایدار شهری کمتر از ۰/۰۵، رابطه قوی، مثبت و مستقیم بین دو متغیر وجود دارد؛ به طوری که ضریب همبستگی کلی بین دو متغیر بر اساس جدول (۴-۹)، ۰/۹۱۳ است. با توجه به یافته‌های جدول (۴-۹) می‌توان گفت هر چه توسعه در شهر بیشتر باشد، حکمروایی شایسته شهری نیز بهبود می‌یابد و بر عکس با کاهش سطح توسعه، سطح حکمروایی شایسته شهری نیز کم می‌شود.

جدول (۳) تحلیل همبستگی حکمروایی شایسته شهری با توسعه پایدار شهری

		حکمروایی	توسعه پایدار شهری
حکمروایی	Pearson Correlation	1	.913**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	385	385
توسعه پایدار شهری	Pearson Correlation	.913**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	385	385

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

در سطح خردتر، تحلیل داده‌ها در سطح شاخص‌های حکمروایی شایسته شهری با توسعه پایدار شهری انجام شد. بر اساس یافته‌های تحقیق، تمام متغیرهای حکمروایی شایسته شهری با توسعه پایدار شهری همبستگی معنادار دارند (آلفا کوچکتر از ۰/۰۵). از بین متغیرهای حکمروایی شایسته شهری، اثربخشی و کارایی با (۰/۶۱۴) بیشترین همبستگی را با توسعه پایدار شهری داشته‌اند.

جدول (۴) تحلیل همبستگی بین متغیرهای حکمروایی شایسته شهری با توسعه پایدار شهری

		مشارکت	پاسخگویی	مسئولیت	قانونمندی	توافق جمعی	عدالت	شفافیت	اثربخشی	توسعه پایدار شهری
مشارکت	Pearson Correlation	1	.230**	.252**	.861**	.938**	.220**	.224**	.231**	.230**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385
پاسخگویی	Pearson Correlation	.230**	1	.903**	.210**	.234**	.794**	.799**	.856**	.592**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385
مسئولیت پذیری	Pearson Correlation	.252**	.903**	1	.248**	.257**	.896**	.900**	.953**	.594**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385
قانونمندی	Pearson Correlation	.861**	.210**	.248**	1	.814**	.226**	.234**	.228**	.216**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385
توافق جمعی	Pearson Correlation	.938**	.234**	.257**	.814**	1	.233**	.204**	.237**	.251**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385
عدالت	Pearson Correlation	.220**	.794**	.896**	.226**	.233**	1	.912**	.942**	.594**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385
شفافیت	Pearson Correlation	.224**	.799**	.900**	.234**	.204**	.912**	1	.946**	.571**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385
اثربخشی	Pearson Correlation	.231**	.856**	.953**	.228**	.237**	.942**	.946**	1	.614**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385
توسعه پایدار شهری	Pearson Correlation	.230**	.592**	.594**	.216**	.251**	.594**	.571**	.614**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	385	385	385	385	385	385	385	385	385

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

فرضیه دوم: شاخصه‌های حکمروایی شایسته شهری قادر به پیش‌بینی بخشی از واریانس توسعه پایدار شهری می‌باشند.

با توجه به اهداف و سوالات تحقیق، جهت تعیین رابطه بین متغیر مستقل (حکمروایی شایسته شهری) و متغیر وابسته (توسعه پایدار شهری) در منطقه مورد مطالعه و میزان اثرگذاری متغیر مستقل بر متغیر وابسته، از تحلیل رگرسیون دو متغیره و برای تعیین سهم هر یک از شاخص‌های متغیر مستقل بر متغیر وابسته از رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. جدول (۶) نشان‌دهنده میزان رابطه و اثرگذاری حکمروایی شایسته شهری بر توسعه پایدار شهری است. نتایج جدول حاکی از آن است که دو متغیر یاد شده با یکدیگر رابطه معنادار دارند و مقدار آلفا کوچکتر از ۰/۰۵ است و این بدین معناست که متغیر مستقل بر متغیر وابسته تاثیر گذشته و تغییرات متغیر وابسته (حکمروایی شایسته شهری) تبیین می‌کند. از سوی دیگر، F مشاهده شده در سطح $P < 0/05$ معنادار است که نشان می‌دهد رابطه میان متغیرهای مستقل و وابسته در معادله رگرسیون خطی است.

جدول (۵) تحلیل رگرسیون دو متغیره تاثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته در شهر بهشهر

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.960 ^a	.921	.919	.96663

a. Predictors: (Constant), شفافیت، عدالت، پاسخگویی، توافق جمعی، قانونمندی، اثربخشی، مسئولیت پذیری، مشارکت

جدول (۶) تحلیل رگرسیون خطی رابطه متغیر مستقل بر متغیر وابسته در شهر بهشهر

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	4088.816	8	511.102	546.999	.000 ^a
	Residual	351.325	376	.934		
	Total	4440.140	384			

a. Predictors: (Constant), شفافیت، عدالت، پاسخگویی، توافق جمعی، قانونمندی، اثربخشی، مسئولیت پذیری، مشارکت

b. Dependent Variable: توسعه پایدار شهری

برای تبیین تاثیر هر یک از شاخص‌های متغیر مستقل بر متغیر وابسته از رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، شاخص‌های اثربخشی، قانونمندی، توافق جمعی، پاسخگویی، عدالت، شفافیت، مشارکت، مسئولیت پذیری رابطه معناداری با متغیر وابسته دارند. با توجه به تحلیل رگرسیون چندمتغیره سهم هر یک از شاخص‌های اثرگذار حکمروایی شایسته شهری بر توسعه پایدار شهری مشخص شده است؛ با توجه به بالا بودن ضرایب بتا هر چه میزان و سهم شاخص‌های حکمروایی شایسته شهری در منطقه مورد مطالعه افزایش یابد، بر سطح توسعه منطقه نیز افزوده می‌شود. بر اساس یافته‌های جدول (۴-۱۳)، شاخص اثربخشی و کارایی (۰/۶۹۶)، قانونمندی (۰/۵۴۷)، توافق جمعی (۰/۴۷۷)، پاسخگویی (۰/۳۹۳)، عدالت (۰/۳۴۶)، شفافیت (۰/۳۳۸)، مشارکت (۰/۳۲۱) و مسئولیت پذیری (۰/۳۰۰) به ترتیب بیشتر تاثیر را بر متغیر وابسته (توسعه پایدار شهری) دارند.

جدول (۷) تحلیل رگرسیون دومتغیره تاثیر هر یک از شاخص‌های متغیر مستقل بر متغیر وابسته در شهر بهشهر

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.423	.233		1.813	.000
	مشارکت	.315	.042	.321	5.431	.000
	پاسخگویی	.387	.034	.393	8.617	.000
	مسئولیت پذیری	.294	.058	.300	5.152	.000
	قانونمندی	.541	.025	.547	6.252	.000
	توافق جمعی	.471	.038	.477	5.160	.000
	عدالت	.340	.044	.346	4.053	.000
	شفافیت	.332	.047	.338	5.166	.000
	اثربخشی و کارایی	.990	.073	.696	13.489	.000
a. Dependent Variable: توسعه پایدار شهری						

نتیجه گیری

در این تحقیق، شاخص‌های حکمروایی شهری از قبیل مشارکت، کارایی و اثربخشی، مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، توافق جمعی، قانونمندی، شفافیت و عدالت در راستای توسعه پایدار (ابعاد اجتماعی،

اقتصادی، زیست‌محیطی) در شهر به‌شهر مورد توجه قرار گرفته‌اند. یافته‌های تحقیق نشان داد که بین حکمروایی شایسته شهری با توسعه پایدار شهری رابطه معنادار وجود دارد. داده‌های آماری به دست آمده از پرسشنامه‌ها ($n=385$) حاکی از وجود رابطه معنادار بین دو متغیر نام برده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، سطح معناداری بین دو متغیر حکمروایی شایسته شهری و توسعه پایدار شهری کمتر از ۰/۰۵، رابطه قوی، مثبت و مستقیم بین دو متغیر وجود دارد؛ به طوری که ضریب همبستگی کلی بین دو متغیر، ۰/۹۱۳ است. با توجه به یافته‌های می‌توان گفت هر چه توسعه در شهر بیشتر باشد، حکمروایی شایسته شهری نیز بهبود می‌یابد و بر عکس با کاهش سطح توسعه، سطح حکمروایی شایسته شهری نیز کم می‌شود. در سطح خردتر، تحلیل داده‌ها در سطح شاخص‌های حکمروایی شایسته شهری با توسعه پایدار شهری انجام شد. بر اساس یافته‌های تحقیق، تمام متغیرهای حکمروایی شایسته شهری با توسعه پایدار شهری همبستگی معنادار دارند (آلفا کوچکتر از ۰/۰۵). از بین متغیرهای حکمروایی شایسته شهری، اثربخشی و کارایی با (۰/۶۱۴) بیشترین همبستگی را با توسعه پایدار شهری داشته‌اند.

در فرضیه دوم با توجه به اهداف تحقیق، جهت تعیین رابطه بین متغیر مستقل (حکمروایی شایسته شهری) و متغیر وابسته (توسعه پایدار شهری) در منطقه مورد مطالعه و میزان اثرگذاری متغیر مستقل بر متغیر وابسته، از تحلیل رگرسیون دو متغیره و برای تعیین سهم هر یک از شاخص‌های متغیر مستقل بر متغیر وابسته از رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. نتایج نشان‌دهنده میزان رابطه و اثرگذاری حکمروایی شایسته شهری بر توسعه پایدار شهری است. همچنین نتایج حاکی از آن است که دو متغیر یاد شده با یکدیگر رابطه معنادار دارند و مقدار آلفا کوچکتر از ۰/۰۵ است و این بدین معناست که متغیر مستقل بر متغیر وابسته تاثیر گذشته و تغییرات متغیر وابسته (حکمروایی شایسته شهری) تبیین می‌کند. از سوی دیگر، F مشاهده شده در سطح $P < 0/05$ معنادار است که نشان می‌دهد رابطه میان متغیرهای مستقل و وابسته در معادله رگرسیون خطی است.

برای تبیین تاثیر هر یک از شاخص‌های متغیر مستقل بر متغیر وابسته از رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، شاخص‌های اثربخشی، قانونمندی، توافق جمعی، پاسخگویی، عدالت،

شفافیت، مشارکت، مسئولیت پذیری رابطه معناداری با متغیر وابسته دارند. با توجه به تحلیل رگرسیون چندمتغیره سهم هر یک از شاخص‌های اثرگذار حکمروایی شایسته شهری بر توسعه پایدار شهری مشخص شده است؛ با توجه به بالا بودن ضرایب بتا هر چه میزان و سهم شاخص‌های حکمروایی شایسته شهری در منطقه مورد مطالعه افزایش یابد، بر سطح توسعه منطقه نیز افزوده می‌شود. بر اساس یافته‌های تحقیق، شاخص اثربخشی و کارایی (۰/۶۹۶)، قانونمندی (۰/۵۴۷)، توافق جمعی (۰/۴۷۷)، پاسخگویی (۰/۳۹۳)، عدالت (۰/۳۴۶)، شفافیت (۰/۳۳۸)، مشارکت (۰/۳۲۱) و مسئولیت پذیری (۰/۳۰۰) به ترتیب بیشتر تاثیر را بر متغیر وابسته (توسعه پایدار شهری) دارند.

به طور کلی، دستیابی به توسعه پایدار شهری بدون مشارکت مردم میسر نیست. توسعه وسیله‌ای برای رشد و تعالی مردم است و این مسئله در توسعه اهمیت فراوان دارد؛ بنابراین در توسعه، مشارکت دموکراتیک مردم همراه با رعایت قانون و عدالت و برابری، مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی و شفافیت مسئولان و مدیران در قبال شهروندان به افزایش کارایی و اثربخشی عملکردها منجر می‌شود و در نهایت به رهیافت حکمروایی خوب شهری می‌انجامد که ضامن بقای توسعه پایدار شهری است.

منابع

- اسکندری ثانی، محمد؛ ملازاده، مهدی و پورداداش، امیر(۱۳۹۶)، ارزیابی میزان مشارکت شهروندان در مدیریت شهری بر اساس الگوی حکمروایی شایسته شهری (مورد شناسی: منطقه آزاد ارس شهر جلفا)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، دوره ۲، شماره ۲۷، صص ۱۵۹-۱۶۸.
- افتخاری، عبدالرضا رکن‌الدین؛ عظیمی آملی، جلال؛ پورطاهری، مهدی و احمدی‌پور، زهرا(۱۳۹۰)، تبیین رابطه رهیافت حکمروایی خوب و توسعه پایدار روستایی در مناطق روستایی استان مازندران، پژوهش‌های روستایی، سال دوم، شماره ۴، صص ۱-۳۴.
- برک‌پور، ناصر و اسدی، ایرج(۱۳۹۰)، مدیریت و حکمروایی شهری، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه هنر.
- پورجعفر، محمدرضا؛ خدائی، زهرا و پورخیری، علی(۱۳۹۰)، رهیافتی تحلیلی در شناخت مؤلفه‌ها، شاخصها و بارزه های توسعه پایدار شهری، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال سوم، شماره سوم.
- پورجمشید، ندا(۱۳۹۰)، تحلیل نقش حکمروایی خوب شهری در توسعه پایدار شهری (منطقه مورد: شهر فسا)، چهارمین کنگره بین‌المللی عمران، معماری و توسعه شهری، تهران، دبیرخانه دائمی کنفرانس، دانشگاه شهید بهشتی، صص ۱۳-۱.
- تقوایی، علی اکبر و تاجدار، رسول (۱۳۸۸)، درآمدی بر حکمروایی خوب شهری در رویکردی تحلیلی، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۳، صص ۴۵-۵۷.
- حاجی علیزاده، جواد؛ موسوی، چمران و زرافشان، عطاله(۱۳۹۵)، تحلیلی بر همبستگی بین الگوی حکمروایی شایسته شهری و میزان مشارکت شهروندی (مطالعه موردی: شهر شیراز)، فصلنامه علمی-پژوهشی فضای جغرافیایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر، سال شانزدهم، شماره ۵۳، صص ۲۶۰-۲۳۷.
- حسینی، سیدباقر و کاملی، محسن(۱۳۹۶)، سنجش مشارکت شهروندی در مدیریت شهری مطلوب (مطالعه موردی منطقه ۸ قم)، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، سال نهم، شماره ۲۹، صص ۱۷-۲۵.
- حمیدی، اکبر؛ محمدی، لیلا؛ آبادی، کاظم و قاسمی، رقیه(۱۳۹۴)، بررسی و ارزیابی تأثیر حکمروایی شایسته در توسعه پایدار شهری مطالعه موردی: شهر سردرود، سومین کنگره بین‌المللی عمران، معماری و توسعه شهری، تهران، دبیرخانه دائمی کنگره بین‌المللی عمران، معماری و توسعه شهری، دانشگاه شهید بهشتی.
- دادورخانی، فضیله؛ سلمانی، محمد؛ فرهادی، صامت و زارع، زهره(۱۳۹۰)، حکمروایی خوب راهبردی برای کاهش فقر روستایی، فصلنامه علمی-پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، سال سوم، شماره ۴، صص ۱۲۰-۱۰۳.
- سپهوند، رضا و عارف‌نژاد، محسن(۱۳۹۲)، اولویت‌بندی شاخص‌های توسعه پایدار شهری با رویکرد تجزیه و تحلیل سلسله‌مراتبی گروهی (مطالعه موردی: شهر اصفهان)، فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی شهری، سال اول، شماره اول.
- سجادی، ژیلا؛ یارمادی، کیومرث؛ کانونی، رضا و حیدری، مرتضی(۱۳۹۶)، نقش حکمروایی شایسته در ارتقاء کیفیت محیط زیست شهری از دیدگاه ساکنان، مطالعه موردی: محله باغ فردوس منطقه یک شهر تهران، دوفصلنامه پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، سال هشتم، شماره ۱، صص ۱۰۸-۹۵.

سردارنیا، خلیل اله (۱۳۹۰)، اثر سرمایه اجتماعی بر حکمرانی خوب، ماهنامه اطلاعات سیاسی اقتصادی، شماره ۲۶۰-۲۵۹، صص ۱۴۵-۱۳۲.

کاظمیان، غلامرضا (۱۳۸۳)، تبیین رابطه ساختار حاکمیت و قدرت شهری با سازمان‌یابی فضایی، رساله‌ی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس.

لاله‌پور، منیژه (۱۳۸۶)، حکمروایی شهری و مدیریت شهری در کشور در حال توسعه، جستارهای شهرسازی، شماره ۱۹ و ۲۰، تهران.

مرکز آمار ایران، نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن، شهرستان بهشهر، ۱۳۹۵
محمودی، وحید و ماجد، وحید (۱۳۹۱)، برنامه ریزی توسعه پایدار شهری با رویکرد برنامه ریزی هسته ای (پیشنهادی برای برنامه ریزی توسعه پایدار شهری تهران)، فصلنامه راهبرد، سال بیست و یکم، شماره ۶۴.

مشکینی، ابوالفضل و موذن، سهراب (۱۳۹۲)، تحلیل حکمروایی مطلوب شهری در پایداری شهرها مطالعه موردی: شهر عجب شیر، فصل نامه آمایش محیط، شماره ۲۹، صص ۱۳۱-۹۹.

ملکی، سعید (۱۳۸۲)، شهر پایدار و توسعه پایدار شهری، مسکن و انقلاب، شماره‌ی ۱۰۲.

ملکی، محمد (۱۳۹۵)، بررسی عملکرد شهرداری در چهارچوب حکمروایی خوب و شایسته شهری (مورد مطالعه: نواحی شهر ایلام)، فصلنامه علمی-ترویجی فرهنگ ایلام، دوره هفدهم، شماره ۵۲ و ۵۳، صص ۸۱-۶۳.

موحد، علی؛ قاسمی کفرودی، سجاد؛ کمان‌رودی، موسی و ساسان‌پور، فرزانه (۱۳۹۴)، بررسی توسعه محله‌های شهری با تاکید بر الگوی حکمروایی خوب شهری (مورد مطالعه: منطقه ۱۹ شهرداری تهران)، فصلنامه برنامه‌ریزی و آمایش فضا، دوره نوزدهم، شماره ۱، صص ۱۷۹-۱۴۷.

موسی پور، توحید و داورپناه، شاهین (۱۳۹۵)، حکمروایی خوب شهری در دستیابی به توسعه پایدار (مطالعه موردی شهرستان اردبیل)، دومین کنگره بین المللی علوم زمین و توسعه شهری، تبریز، شرکت کیان طرح دانش، پژوهشکده جهاد دانشگاهی واحد استان آذربایجان شرقی.

نوابخش، مهرداد و ارجمند سیاه پوش، اسحق (۱۳۸۸)، مبانی توسعه پایدار شهری، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.

Evans . B., Joas, M., Sundback, S & Theobald, K.. (2005). governing sustainable cite. First published by earthscan in the k and USA in 2005